

1.

Téma: Aspekty životního stylu sociálně vyloučených osob v lokalitě ubytovny Brněnská v Hradci Králové

Výzkumný problém: Odraz sociálního vyloučení na životním stylu obyvatel ubytovny Brněnská v Hradci Králové

Úvod: Ubytovna Brněnská je lokalitou pro specifické skupiny obyvatel Hradce Králové, v níž jsou umísťovány na základě žádosti a následného výběrového řízení především mladé rodiny s dětmi, které se ocitly v situaci, kdy mají limitovanou možnost plně participovat na životě společnosti. Respondenty budou obyvatelé této ubytovny zařazení nebo potenciálně zařaditelní na pracovní trh. Zajímá mě, jak se sociální vyloučení projevuje na jejich životním stylu. Pro účely tohoto výzkumu se soustředím zejména na oblast pracovního času, volného času a času, věnovaném mezilidským vztahům. Nezávislými proměnnými zde budou pohlaví, etnická příslušnost a vzdělání. Přínos spočívá především v zmapování této problematiky pro Komunitní centrum Amaro Phurd v Hradci Králové, které s obyvateli této lokality dlouhodobě spolupracuje.

Cíle výzkumu: Cílem výzkumu je zmapování odrazu sociálního vyloučení na životním stylu obyvatel ubytovny Brněnská v Hradci Králové, a to zejména v rovinách pracovního času, volného času a času, věnovanému mezilidským vztahům. Cílem je také zjistit, zda lze u respondentů v této lokalitě sledovat rozdíly v závislosti na pohlaví, etnické příslušnosti a vzdělání.

2.

Hlavní výzkumná otázka: Čím se vyznačuje životní styl sociálně vyloučených osob v lokalitě ubytovny Brněnská v Hradci Králové?

Vedlejší výzkumné otázky:

Čím se vyznačuje pracovní čas sociálně vyloučených osob v lokalitě ubytovny Brněnská v Hradci Králové?

Čím se vyznačuje volný čas sociálně vyloučených osob v lokalitě ubytovny Brněnská v Hradci Králové?

Čím se vyznačuje čas věnovaný mezilidským vztahům u sociálně vyloučených osob v lokalitě ubytovny Brněnská v Hradci Králové?

3.

Zvolila jsem strategii kvantitativního výzkumu, jelikož u respondentů sleduji výskyt a četnost určitých činností a jejich spokojenost s nimi, či-li budu pracovat s číselnými údaji. Zajímá mě spíše vzorek populace než konkrétní jeden případ, abych pak mohla díky získaným datům dojít k zevšeobecnění. Jsou známy také proměnné, díky kterým mohu sestavit hypotézy. Zkoumaný jev, respektive jeho dopad na určitou oblast dané populace není něčím novým, ale jedná se o jev již popsany, existující. Výzkumný vzorek budou tvořit adolescenti až senioři, kteří obývají ubytovnu Brněnská v Hradci Králové. Respondenti budou kontaktováni prostřednictvím jedné ze sociálních služeb, která je s nimi v bezprostředním kontaktu a dlouhodobě s nimi spolupracuje. Tato služba má také zájem na výsledcích tohoto. S ohledem na velikost lokality počítám se zhruba 50 respondenty.

4.

Hypotézy:

Hypotéza č. 1: S mírou spokojenosti s pracovními činnostmi roste subjektivní pocit podílení se na společenském dění.

Hypotéza č. 2: Míra spokojenosti s trávením volného času je nižší u romského etnika než u neromského.

Hypotéza č. 3: Čím častější je interakce s blízkými osobami v okolí, tím pozitivněji je subjektivně vnímána pozice ve společnosti.

5.

Konceptualizace a operacionalizace:

Koncept míry spokojenosti s pracovními činnostmi

Dimenze konceptu: práce za mzdu nebo plat, péče o domácnost, péče o děti/blízkého člověka, dobrovolnická činnost.

Konceptualizace: Vyjádření, zda se respondent věnuje dostatečně, nedostatečně nebo až příliš aktivitám, čítajícím placené zaměstnání, péče o domácnost, péče o děti/blízkého člověka a dobrovolnickou činnost.

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: Pracuji za mzdu nebo plat.

Indikátor č. 2: Vařím, uklízím a starám se o svou domácnost.

Indikátor č. 3: Starám se o děti/pečuji o blízkého člověka.

Indikátor č. 4: Vykonávám dobrovolnickou činnost.

Koncept pocitu podílení se na společenském dění

Dimenze konceptu: náboženské aktivity, koníčky, kina/sportovní utkání, oslavy/večírky, politické aktivity.

Konceptualizace: Vyjádření, zda se respondent věnuje dostatečně, nedostatečně nebo až příliš aktivitám, čítajícím náboženské aktivity a politické aktivity a zda se rozhodně ano, spíše ano, spíše ne nebo rozhodně ne zapojuje do společenských aktivit v rámci lokality a zda přispívá k tomu, aby se v lokalitě žilo dobře.

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: Účastním se náboženských/duchovních aktivit.

Indikátor č. 2: Účastním se politických aktivit..

Indikátor č. 3: Přispívám k tomu, aby se v lokalitě žilo dobře.

Indikátor č. 4: Zapojuji se do společenských aktivit v rámci lokality

Koncept míry spokojenosti s trávením volného času

Dimenze konceptu: koníčky, kina/sportovní utkání, oslavy/večírky

Konceptualizace: Vyjádření, zda se respondent věnuje dostatečně, nedostatečně nebo až příliš aktivitám, čítajícím koníčky, kina/sportovní utkání a oslavy/večírky.

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: Věnuji se koníčkům/volnočasovým aktivitám.

Indikátor č. 2: Chodím do kina/na sportovní utkání a jiné zábavní akce.

Indikátor č. 3: Chodím na oslavy/večírky a jiné společenské akce.

Koncept interakce s blízkými osobami

Dimenze konceptu: trávení času s příbuznými, udržování kontaktu s příbuznými po telefonu/přes internet, trávení času s přáteli, udržování kontaktu s přáteli po telefonu/přes internet.

Konceptualizace: Vyjádření, zda se respondent věnuje dostatečně, nedostatečně nebo až příliš aktivitám, čítajícím trávení času s příbuznými, udržování kontaktu s příbuznými po telefonu/přes internet, trávení času s přáteli, udržování kontaktu s přáteli po telefonu/přes internet.

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: Trávím čas s příbuznými.

Indikátor č. 2: Udržuji kontakt s příbuznými po telefonu/přes internet.

Indikátor č. 3: Trávím čas s přáteli.

Indikátor č. 4: Udržuji kontakt s příbuznými po telefonu/přes internet..

Koncept subjektivního vnímání pozice ve společnosti

Dimenze konceptu: pocit plnohodnotného členství ve společnosti, vliv na lidi a dění ve svém okolí, pocit ignorace ze strany okolí, pocit oceňování ze strany společnosti

Konceptualizace: Vyjádření, zda respondent pocítuje rozhodně ano, spíše ano, spíše ne nebo rozhodně ne plnohodnotné členství ve společnosti, vliv na lidi a dění ve svém okolí, ignoraci ze strany okolí a oceňování ze strany společnosti

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: Cítím se jako plnohodnotný člen společnosti.

Indikátor č. 2: Mám velký vliv na lidi a dění ve svém okolí.

Indikátor č. 3: Cítím se být ignorován.

Indikátor č. 4: Společnost si mě cení.

6.

Data budu sbírat metodou dotazníkového šetření. Dotazník bude sestaven ze tří druhů položek zaměřující se na tři oblasti životního stylu v dané lokalitě. Většina otázek bude škálovaných, pár také otevřených. Populaci tvoří obyvatelé sociálně vyloučených lokalit. Výzkumným vzorkem budou adolescentní případně dospělí obyvatelé ubytovny Brněnská v Hradci Králové. Respondenti budou kontaktováni prostřednictvím jedné ze sociálních služeb, která s nimi dlouhodobě úzce spolupracuje a na výsledcích výzkumu má sama velký zájem. S ohledem na velikost lokality počítám zhruba s 50 respondenty.

7.

Ukázka viz dokument v excelu (odevzdáno v rámci úkolu č. 5)

8.

Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Máte představu o tom, jak?

Předmětem mého výzkumu je životní styl obyvatel vyloučené lokality, tudíž předpokládám, že můžu narážet na problémy zejména ve smyslu samotného ztotožnění se respondentů se zařazením do této cílové skupiny. Dále se problémovými otázkami mohou jevit otázky sebehodnocení, zejména ve smyslu pochopení ze strany respondentů. Pak také ty, které se vztahují k identitě s romským etnikem a se zařazením do ekonomické úrovně a práce. Zde se nejvíce obávám vůbec pravdivého zodpovězení. Co se týká etiky, neměl by můj dotazník narážet na žádné výrazné problémy. Sběr dat bude uskutečněn v rámci několika setkání s komunitou pod záštitou sociální služby, která s ní dlouhodobě spolupracuje, tudíž předpokládám, že veškeré nesrovnalosti v chápání otázek bude možné řešit důkladným vysvětlením jejich účelu a významu.

9.

Seznam zdrojů:

GABAL, I., ČADA, K., SNOPEK, J. *Klíč k posílení integrační politiky obcí. Sociální vyloučení Romů a česká společnost*. Otevřená společnost o.p.s. Tiskárna Daniel, 2008, 57 s., ISBN: 978-80-87110-07-2.

HIRT, T., JAKOUBEK, M. *Romové v osidlech sociálního vyloučení*. Praha : Nakladatelství Aleš Čeněk , 2006, 416 s. ISBN 80-86898-76-8.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et. al. *ČLOVĚK-PROSTŘEDÍ-VÝCHOVA, K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001, 199 s., ISBN 80-7315-004-2.

KREBS, V. *Sociální politika*. Praha : Aspi, 2010, 503 s. ISBN 80-7357-276-1.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Zavádění standardů kvality sociální služby do praxe (příručka poskytovatele)*. Praha, 2002, 112 s., ISBN 80-86552-45-4.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Zeman, 2001, 165 s., ISBN 80-903070-0-0.

NAVRÁTIL, P. *Romové v české společnosti*. Praha : Portál, 2003, 224 s. ISBN 80-7178-741-8.

PŘADKA, M., KNOTOVÁ, D., FALTÝSKOVÁ, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 37 s., ISBN 80-210-1946-8.

ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme, jde o to jak*. Praha : Portál, 1998. 143 s. ISBN 80-7178-250-5.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004, 870 s., ISBN 80-7178-802-3.

Téma je zajímavé, ale projekt je trochu zmatený a nepříliš konzistentní. V první řadě bych doporučila toto téma primárně zpracovávat kvalitativně – zachycovat životní styl, a k tomu u této specifické populace skrze dotazníky je velmi obtížné. Pak Vám doporučuji ujasnit si, oč Vám ve výzkumu opravdu půjde, to co máte v úvodu není v souladu s tím, jak formulujete hypotézy atd. Hypotézy trochu působí, že jsou formulovány z povinnosti, například ta první o specifčnosti sociálního vyloučení příliš nevypovídá, jistě by její měření dopadlo podobně kdekoli.